

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ДО
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

**ДО
Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАЯНЧЕВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БОРИСОВ,**

Повод да се обърна към Вас са многобройните жалби до омбудсмана, свързани с високия размер на законната лихва за забава/лихвата, която се дължи при просрочване на парично задължение.

Гражданите, сред които безработни, от социално уязвими групи и възрастни хора, са поставени в много тежко положение, заради непосилните лихви, които дължат на банки, фирми за бързи кредити, колекторски фирми, доставчици на обществени услуги, сред които монополни дружества, като топлофикациите, електроразпределителните дружества, ВиК операторите, както и мобилни оператори и др., които нарастват още повече след съдебни процедури.

Не са редки случаите, в които гражданите изразяват съмнения за забавените претенции към тях от кредитори, с цел натрупване на лихви. Има случаи, в които тези лихви надхвърлят главницата. Това води до редица неблагоприятни последици за длъжниците, включително и до съсипване на човешки съдби и семейства.

Очакванията към омбудсмана са да защити гражданите и да съдейства за преустановяване на нелоялни, некоректни и порочни практики, позволяващи задълженията да се увеличават многократно, поради натрупаните допълнителни суми над основното задължение.

Законната лихва по просрочени парични задължения /забава в размер на основния лихвен процент плюс 10 процентни пункта/, е определена още през 1994 г. с Постановление на МС, в период на икономическа нестабилност, висока инфлация и висок основен лихвен процент на Българска народна банка. За илюстрация, ще припомня, че в този период

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

основният лихвен процент възлиза на 72% и се движи в двуцифрени размери в последващия период, за да достигне дори до 300% през есента на 1996 година. След въвеждането на Валутния борд в средата на 1997 година основната лихва пада до едноцифрени размери, като през 2016 година достига нулеви нива.

Въпреки различната икономическа и финансова обстановка в страната, вече 25 години така определенният размер на лихвата при просрочие не търпи промени.

По-ниска законна лихва за просрочени парични задължения /забава на физически лица от тази в България, е въведена в държави като: Австрия - 4%, Литва – 5%, Германия – 5% плюс ОЛП, Латвия – 6%. В преобладаваща част от останалите европейски страни-членки законовата лихва не е фиксирана и се изчислява на база на техните базисни или пазарни лихви, но размерът ѝ неизменно е по-нисък от установения в нашата страна.

През 2017 г., водена от убеждението, че трябва да се потърси решение на този проблем, подкрепих законодателна инициатива за ограничаване на лихвения процент на законната лихва по просрочени парични задължения от физически лица до основния лихвен процент плюс 4 процентни пункта.

Друг важен момент, който отново „работи“ срещу интересите на хората, е липсата на диференциация на законната лихва за забава на граждани и търговци.

Постановление на МС № 426 от 18 декември 2014 г. /в сила от 01.01.2015 г. до настоящия момент/, с което е определен същият като през 1994 г. размер на законната лихва по просрочени парични задължения, въвежда изисквания на Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г., относно борбата със забавяне на плащането. Тя обаче, забележете, се отнася за търговски сделки.

За разлика от други европейски страни, като Германия, Латвия и Литва, при които има диференциация на лихвите, при нас размерът на законната лихва за забава е еднакъв за граждани и търговци.

Смятам, че тази практика с различен и по-нисък лихвен процент следва да се приложи и у нас, тъй като е по-справедлива за гражданите. Необходима е нормативна промяна, така че те да могат да изпълняват задълженията си, без да се стига до оставането им без средства, с които да посрещат основните си жизнени потребности и ще им даде възможност да изплуват от финансовото блато, в което се намират повечето от тях.

С уважение,

**МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**